

2015-09-18
D-nr 2061/2015

Utsänt till:
Medlemmarna i AG 32

För kännedom:
-

Protokoll

nr 84

fört vid möte med AG 32 den 21 maj 2015 hos Arbetsmiljöverket i Stockholm.

Närvarande:

Bengt Sjögren, Institutet för miljömedicin, KI (ordf)
Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)
Ann-Beth Antonsson, IVL Svenska Miljöinstitutet AB (fram till kl 12)
Per Brännström, Svenska Elektrod (fram till kl 12)
Marie Kransdal, 3M
Göran Lidén, Stockholms Universitet
Jouni Surakka, Arbetsmiljöverket
Anders Wallerö, Sandvik Materials Technology
Gunnar Wigenstam, Byggnads

1. Godkännande av dagordningen

Ordförande hälsade alla välkomna. Presentationsrunda genomfördes.

2. Föregående mötes protokoll (nr 83)

Protokollet genomgicks och godkändes med följande ändringar/noteringar.

Punkt 2: Det var protokoll nr 82 som genomgicks

Punkt 9.1: Den artikel som om en meta-analys angående hjärtsjukdom hos svetsare som Bengt tog upp bifogas detta protokoll (**Bilaga 1**). Bengt pratade också om ett föredrag som han hållit och återkommer det tryckts och då blir det en informationsinsats.

3. Ämnen och halter som bildas vid gaslödning av rör – Studie IVL

Ann-Beth berättade om studie som utförts av IVL. Bakgrunden är luftning av fjärrvärmerör (se IVL rapport B 2010). När man hårdlöder med gas är det liknande förhållanden.

Rapport nr B 2225 - Vilka luftföroreningar förekommer vid gaslödning av rör och i vilka halter? Mars 2015. Finns på

<http://www.ivl.se/publikationer/publikationer/vilkaluftfororeningarforekommervidgaslodningavrorochihurhogahalter.5.15a855cb14c38029e645c4.html>

Man har mätt halter i röken och har intervjuat personal som jobbat med detta i många år.

Det har hänt mycket med tekniken. Kadmium och bly har avvecklats, sedan januari 2014 (i Europa). Man har i princip avvecklat hatcherna och också gått över från gul till vit fosfor. Det innebär att informationen om föroreningar som bildas inte längre är aktuell.

Har även avvecklat mycket lödning vid VVS och övergått till pressförband.

Riskerna vid hårdlödning som noteras är inte särskilt påtagliga.

Fosforpentoxid är det som förekommer i rök från lödningen. När det kommer ner i lungorna blir det teoretiskt sett fosforsyra. Dock ingen som pekar på detta vid intervjuerna.

Vanligt lod till VVS är "Ag5P" med 2% silver, 5 % fosfor, och resten koppar, som vanligen används som "oflussad stav" (utan integrerat flussmedel).

Nibe i Sösdala löder mycket med silver.

Nivågränsvärde räknat i totaldam för silver är 0,1 mg/m³. I ena fallet inte mätt upp något över detektionsgränsen, men i andra fallet upp till 34 % av gränsvärdet.

Diskuterade informationen om gaslödning på Svetsarätt.

Skrift som utvecklats av IVL på uppdrag av VVS-företagen, "Gör så här vid svetsning och lödning vid tillfälliga arbetsplatser" finns länkad från Svetsarätt, under Svetsplatsen. När den skriften uppdateras måste länk justeras.

Ann-Beth berättade om besök på en utbildning för VVS-personal. Nämnade att man också ska använda andningsskydd för att skydda sig själv. Blev diskussion eftersom ingen av lärarna använder andningsskydd och tycker inte att det behövs, i alla fall inte vid gassvetsning/lödning.

Konstaterade att man inte får lära sig detta i skolan (utbildningen) eftersom skolan inte har råd med andningsskydd. Kostnaden för en svets hjälm med friskluft är ca 10 gånger högre med andningsskydd jämfört med utan. Filtrerande halvmasker kan användas.

Noterade att man förlorar största delen av effekten av andningsskyddet om man bara tar bort det 10 % av dagen.

Konstaterade att det finns lite eller inga studier på utvecklingen av svetsrök vid gassvetsning.

Diskuterade uttalandet på svetsarätt att "Andningsskydd ska alltid användas vid svetsning". Vi har resonerat att det är så svårt att säkerställa att man hamnar under gränsvärdet, varför vi rekommenderar att alltid använda andningsskydd vid svetsning.

AV utgår från kontinuerligt arbetsmiljöarbete där det ska göras en riskbedömning.

Konstaterade att det är svårt att göra relevanta riskbedömningar avseende svetsrök, och även att göra mätningar med relevant resultat, eftersom det blir stora variationer vid mätning.

Noterade att situationen är mycket beroende av attityd och kultur. När man är ute och mäter är det väldigt lika beteende/attityd inom ett företag, men olika mellan företagen. Noterades att det ändå skett en förändring till det bättre de senaste åren. Diskuterade att författa en debattartikel om detta.

4. Mangan i svetsrök – Studier om påverkan på svetsare

Göran Lidén rapporterade om nytt projekt om svetsning och mangan finansierat av Forte med titeln "Mangan i svetsrök – dess väg in i svetsares hjärnor och psykomotoriska/-kognitiva effekter". Se bifogad presentation (**Bilaga 2**)

Från förra projektet konstateras att "bara mangan som når hjärnan är neurotoxiskt". Det finns inget nämnvärt samband mellan mängden mangan i inandningsluften och mängden mangan i blodet. Men det finns ett påvisbart samband mellan om man svetsar eller inte och hur manganet transporteras i kroppen.

I de nya projektet ska mängden mangan mätas i svetsröken, i blodet respektive, med magnetresonanskamera, i olika delar av hjärnan.

Göran är på jakt efter företaget som svetsar antingen med SMAW eller GTAW i olegerat stål. Men inte företag där svetsarna använder bägge metoderna växelvis. Man ska försöka mäta upp effekterna på enskilda svetsare. Då måste de huvudsakligen ha arbetat med en metod den sista tiden (några kvartal)

Varför är detta fortfarande av allmänt intresse? Finns det någon anledning ändra vår uppfattning eller rekommendationer?

ACGIH i USA har infört en rekommendation max 0,020 mg/m³. MAK i Tyskland har också lag sig på denna nivå. Detta diskuteras även av andra i Europa.

5. Svetsarätt

Noterar att sökmotorn inte fungerar. Mathias kollar upp detta.

Ska komma ihåg att uppdatera länk till skriften "Gör så här vid svetsning och lödning vid tillfälliga arbetsplatser" när denna uppdaterats, se punkt 3 ovan.

Gick igenom ändringar sin Ann-Beth utfört.

- Har bytt namn på sidan "Dessa rutiner måste fungera" till "Arbetsmiljöarbetet" och har flyttat ut delar av sidan till undersidor (Medicinska kontroller mm). Har också flyttat upp denna sida i menyn.
- Har lagt in en mening om riskbedömning i ingressen till sidan om medicinska undersökningar.
- Har bytt namn på sidan som tidigare hette Säljare till Leverantörer. Tyvärr har det inte gått att ändra till samma sak i rutan Vem är du? I högre kolumnen – där står fortfarande Säljer.

Under "Medicinska undersökningar" lägger vi till stycke "Allmänna medicinska kontroller" mellan "vibrationer" och "polyuretanlackerat gods", samt ett stycke "Vaccinationer" sist på sidan. Bengt återkommer med text till dessa stycken.

Noterar att man ska erbjudas medicinska kontroller om man utsatts för buller eller vibrationer, men den som utsatts kan tacka nej. Men om man utsatts för isocyanater eller bly måste man genomgå medicinsk kontroll.

6. Checklistor från Prevent – Checklista för tillfälliga svetsarbetsplatser

De finns under <http://www.prevent.se/Arbetsmiljoarbete/Systematiskt-arbetsmiljoarbete/Checklistor/>, och finns också länkade till på svetsarätt.

I övrigt inget nytt.

7. EMF-direktivet – status, konsekvenser och information till branschen

Janez Marinko, Arbetsmiljöverket, medverkade för att besätta om direktivet och status för föreskriftsarbetet. Direktivet 2013/35/EU om elektromagnetiska fält i arbetet antogs sommaren 2013 och Arbetsmiljöverket har fram till 1 juli 2016 på sig att fastställa en föreskrift.

Den 9 juni kl 13-16 är det kallat till ett möte där Janez framlägger ett förslag och går igenom förslaget paragraf för paragraf. En externremiss väntas i juni och varar i 3 månader. Det har gjorts en konsekvensutredning som skickas ut med remissen.

Janez menade att det är ett ganska onödigt direktiv som kommer resultera i många onödiga riskbedömningar. Har bara inspektion på 5-6 % av företagen.

Remissen skickas till AG 32.

8. Rapportering angående:

8.1 Arbetsmiljöverket

Arbetet med revisionen av AFS 1992:9 är vilande just nu. 2014:3 ändringsföreskrift har tagit bort §25 ur AFS 1992:9.

AV har tagit fram "Branschanpassade regelpaket". Finns för verkstad, men inte specifikt för svetsning.

Det kommer en ny gränsvärdesföreskrift i mitten av 2016, men det blir inga ändringar som berör svetsning.

AFS 2014:43 Kemiska arbetsmiljörisker har ersatt bl.a. hårdplastföreskriften. Man har samlat alla krav på utbildning, medicinska kontroller etc på ett ställe.

Noterade nyheten att om man under en vecka blir exponerad mer än en halv timme för vissa specificerade allergiframkallande ämnen måste man ha utbildning och även erbjudas medicinska kontroller. Se vidare

www.av.se/halsa-och-sakerhet/luftfororeningar-och-kemiska-risker/vagledningen-till-foreskrifterna-om-kemiska-arbetsmiljorisker/allergiframkallande-amnen/ytterligare-krav-for-vissa-allergener

Se även punkt 7 avseende föreskriftsarbetet angående EMF.

Pågående föreskriftsarbete kan följas via

www.av.se/lagochratt/regelarbete/pagaendeforeskrifter/pagaende.aspx

AV fyller 125 år i år. Den 3 september 1890 fastställdes första föreskriften. Se www.av.se. Jouni skickar mer info.

8.2 IIW Commission VIII

IIWs årsmöte 2015 är 29 juni till 3 juli i Helsingfors. Wolfgang Zschesche kommer troligen att väljas till ny ordförande.

Göran Lidén meddelade att han ska medverka i Commission VIII den 1 juli för att redovisa projekten om mangan.

8.3 Standardisering – AGS 449 Miljö, hälsa och säkerhet

Mathias gick igenom läget för aktuella standarder och förslag (**Bilaga 3**).

Marie skickar info angående standardarbete för andningsskydd som sker i SIS-TK 400.

8.4 Svetskommissionen

Mathias berättade att Elmia Svets & Fogningsteknik och Elmia Automation får, 10-13 maj 2016, sällskap av två ytterligare industrimässor Elmia Verktygsmaskiner och Elmia Plåt. Svetskommissionen arrangerar mässan Svets & Fogningsteknik tillsammans med Elmia.

Svetslärarmötet, SLM, 15-16 januari 2015 i Stockholm (Lustikulla, Liljeholmen) var lyckat. Göran Lidén höll föredrag angående mangan. Nästa SLM är 14-15 januari 2016, med föredrag och utställning.

Marie föreslog att ha en utställningsmonter med säkerhet/arbetsmiljö där man kan lämna ut budskap, demonstrera svetsarätt. Förslaget både för Elmia och för SLM.

Fogningsdagarna 16-17 april 2015 i Sundsvall. Nästa Fogningsdagarna är 14-15 april 2016, plats inte bestämt.

Svetskommissionens Forskningsseminarium sker 8 juni 2015 för att presentera forskningsläget inom området svets & fogningsteknik för industrin.

8.5 Parterna (Metall, Teknikföretagen ...)

Gunnar berättade om litteraturstudie "Polering av rostfria svetsar" som Swerea utförde, finansierat av AFA. Den avslutades tidigare i vår. Blev tyvärr inget bra resultat som leder till förändring av AMA.

8.6 Institutioner (KTH, Stockholms Universitet, Högskolan väst ...)

Göran Lidén berättade att hans institution har slagit samman med andra och blivit Miljövetenskap och analytisk kemi.

Finns det några andra institutioner där vi kan bjuda in personer, t.ex. från KTH, Arbets- och miljömedicin i Lund, Gruppen ergonomi och aerosolteknologi i Lund, Arbets- och miljömedicin i på Sahlgrenska i Göteborg?

8.7 Institutet (KI, Swerea, IVL ...)

Bengt berättade om lunginflammation och om man ska vaccinera sig mot lunginflammation (pneumokocker).

Skrev en debattartikel i Läkartidningen om detta och att man (Socialstyrelsen) skulle diskutera om det är vettigt med ett vaccinationsprogram. Socialstyrelsen har meddelat att de inte ska bry sig om specifika yrkesgrupper.

Bengt berättade också att han varit i Spanien och hållit föredrag och skrivit en artikel till spanska motsvarigheten till tidningen Svetsen.

8.8 International Agency for Research on Cancer (IARC)

Inget.

9. Informationsprojekt och medlemsfrågor

Informationsprojektplanen bifogas (**Bilaga 4**).

Bengt noterade att man borde föra in vilka föredrag om arbetsmiljö som (vi) har hållits under SLM.

Gunnar nämnde VVS-företagen. Gunnar noterar vidare att saknar IF Metalls medverkan i gruppen.

Bör bjuda in Roland Birath, BT, till gruppen.

10. Övriga frågor

Diskuterade angående lämpligt material för golv i verkstadsföretag som utför svetsning. Jouni skickar material som han har.

11. Nästa möte

Nästa ordinarie möte bestämdes till 5 november 2015 kl. 10.00 – ca 15.30 hos Arbetsmiljöverket, rum Fontänen Rum 503.

Vid protokollet

Mathias Lundin